

> Retouradres Postbus 20011 2500EA Den Haag

Directie Bestuur,
Democratie en Financiën
Afdeling OFI

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500EA Den Haag
Nederland

Datum 17 september 2013
Betreft Te hoge leges bij verstrekken omgevingsvergunning

Kenmerk
2013-0000195403

Uw kenmerk
23 maart 2013

Geachte mevrouw

In uw brief van 23 maart jongstleden vraagt u, mede namens AEDES, aandacht voor de verschillen die bestaan in de legestarieven van gemeenten. Ook op ambtelijk niveau zijn al gesprekken geweest over dit onderwerp met uw organisaties.

U geeft in uw brief aan dat u vindt dat voor het verlenen van een omgevingsvergunning een vergoeding in rekening moet worden gebracht die in verhouding staat tot de feitelijk verrichte werkzaamheden.

Graag wil ik ingaan op de door u gesignaleerde punten.

Bevoegdheid legesvaststelling

Het legestartief voor de in het kader van de "bouwvergunning" (omgevingsvergunningen voor bouwen) geleverde diensten wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Het vaststellen van de lokale legestarieven is een autonome taak van de gemeente. In de gemeenteraad wordt ook de democratische verantwoording afgelegd over het tarievenbeleid. Als minister heb ik daar geen rol in.

Kruissubsidiëring

De gemeente kan het beste beoordelen welk tarief past bij de lokale situatie en de te dekken kosten. De geraamde opbrengst van de leges mag de totaal geraamde kosten ter zake van de dienstverlening niet overstijgen. Dit is vastgelegd in artikel 229b, eerste lid, Gemeentewet. De kostendekkendheid van de tarieven hoeft niet per legesfeit te worden beoordeeld maar geldt op het niveau van de hele legesverordening. Kruissubsidiëring is onder bepaalde voorwaarden, toegestaan. Het verschil in de hoogte van de leges van een omgevingsvergunning tussen gemeenten is vooral gelegen in het feit dat niet iedere gemeente kiest voor een tarief dat volledig kostendekkend is. Een gemeente kan ervoor kiezen om voor bepaalde leges of voor alle leges een lager tarief te kiezen en dit te compenseren vanuit de algemene middelen of door middel van kruissubsidiëring. Ook verschillen in schaalgrootte per gemeente of politieke afwegingen kunnen leiden tot legitieme verschillen in tarieven. Kruissubsidiëring is toegestaan, binnen de kolom van (vergelijkbare) legesfeiten, zoals bijvoorbeeld de kolom leges fysiek

domein. Met de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is in veel gevallen de vergunningaanvraag vervangen door een melding. Daardoor is de mogelijkheid van kruissubsidiëring al aanzienlijk kleiner geworden. Het ligt voor de hand dat als er minder vergunningen worden verwacht dat de gemeenteraad dan ook de gemeentelijke organisatie daarop aanpast, waardoor de kosten van de vergunningverlening naar rato gelijk blijven. Uit de Atlas Lokale heffingen 2013 van het COELO blijkt dat de gemeentelijke inkomsten uit bouwvergunningen dit jaar met € 27,9 miljoen teruglopen. Het COELO constateert daarbij wel terecht dat in individuele gevallen, door het teruglopende aantal aanvragen de tarieven wel gestegen kunnen zijn.

Datum
17 september 2013
Kenmerk

U stelt dat de hoogte van leges direct gerelateerd zouden moeten zijn aan de kosten van de feitelijk verrichte werkzaamheden, het zogenaamde uren schrijven op basis van nacalculatie. Dit zou echter leiden tot extra administratieve kosten bij gemeenten, die vervolgens weer doorberekend worden aan de vergunningaanvrager. Dit zou een prijsopdrijvend effect hebben. Door het instrument van kruissubsidiëring kan de kostentoerekening globaal en voorafgaand aan het belastingjaar geschieden. De tarieven moeten voorafgaand aan het belastingjaar worden vastgesteld, zodat potentiële belastingplichtigen weten waar ze aan toe zijn (rechtszekerheidsbeginsel).

Op grond van het kostenveroorzakingsbeginsel kiest het kabinet ervoor om de kosten van de dienstverlening neer te leggen bij degene die de aanvraag doet. Het niet heffen van leges of het heffen van leges onder de norm van 100% kostendekkendheid zou anders ten laste komen van de algemene middelen van de gemeente en daarmee van alle burgers.

Naast het kostenveroorzakingsbeginsel geldt bij de tariefstelling van de leges ook het profijtbeginsel (degene die de aanvraag doet betaalt voor het profijt dat hij daarvan heeft). Hoe groter het (financieel, commercieel of anderszins) belang bij een bouwproject des te hoger kunnen de leges zijn. Het profijtbeginsel rechtvaardigt de situatie dat niet alleen de rechtstreekse, feitelijke kosten in rekening worden gebracht en dat door kruissubsidiëring bepaalde legestarieven laag gehouden kunnen worden ten laste van andere legestarieven in bijvoorbeeld het fysieke domein. Indien bij de vergunningaanvraag voor de bouw van een dakkapel ten alle tijde de feitelijke gemeentelijke kosten zouden worden doorberekend aan de vergunningaanvrager dan zouden die buitenproportioneel hoog kunnen zijn in relatie tot het belang van de aanvrager (€ 3400,-aan kostendekkende leges voor een dakkapel in het door u meegezonden onderzoek van de gemeente Amsterdam). Voor alle legestarieven geldt overigens dat de tarieven niet buitenproportioneel hoog mogen zijn. Vandaar dat veel gemeenten werken met degressieve tarieven naarmate de bouwsom hoger wordt. Een wettelijke bandbreedte ten aanzien van de kruissubsidiëring is daarom niet nodig.

Transparantie kostenonderbouwning leges

Het kabinet vindt dat de kostenopbouw van de leges transparant moet zijn. Burgers en bedrijven hebben hier recht op; ook vergroot transparantie de prikkel tot efficiënt werken bij gemeenten. Uit het onderzoek naar de mate van uniformiteit tussen gemeenten en de mate van transparantie in de opbouw van de leges omgevingsvergunning (Kamerstukken II, 2012/13, 31953, nr. 52) blijkt dat de transparantie van de leges omgevingsvergunning nog niet op het gewenste niveau is.

Het vergroten van de transparantie heeft voor mij prioriteit. De VNG biedt daarom tegen geringe kosten ondersteuning aan gemeenten om ter plaatse de totale kosten voor de dienstverlening behorende bij dat product helder te maken en zo te komen tot een solide kostenonderbouwing van de leges en tarieven. Het probleem voor gemeenten ligt volgens het hierboven aangehaalde onderzoek vooral bij de stap om te komen tot een integrale kostenonderbouwing. Publicatie en opnemen van deze kostenonderbouwing in de gemeentelijke begroting of langs digitale weg is dan een logisch gevolg.

Datum
17 september 2013
Kenmerk

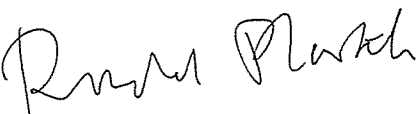
Op 30 juli jongstleden heeft het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden een uitspraak gewezen in een legeskwestie van de gemeente Haren en daarbij zeer uitgebreid aangegeven hoe gemeenten moeten omgaan met kruissubsidiëring (BK 12/00132, 12/00133). Dit geeft gemeenten voldoende inzicht in hoe de rechterlijke macht in beroepszaken met betrekking tot leges de kostentoerekening beoordeelt. Het is niet aan BZK om daar in te treden. In 2010 heeft mijn ministerie een handreiking kostenonderbouwing leges en tarieven" gepubliceerd. Ik heb opdracht gegeven om deze handreiking, gezien de vele jurisprudentie op dit gebied te laten updaten, zodat het voor alle partijen duidelijk is welke regels er gelden voor de tariefstelling bij leges.

U schrijft dat voor eenzelfde project het rijk, de provincie en de gemeente alle drie een ander tarief hanteren. Mijns inziens is dat een logisch gevolg van de eigen verantwoordelijkheid van de decentrale overheden en de verschillen in kostenstructuur. Indien een aanvrager twijfelt over de juistheid van de kostentoerekening staat natuurlijk de mogelijkheid van bezwaar en beroep open tegen de legesaanslag, waarbij in laatste instantie de rechter beoordeelt of de kostentoerekening juist heeft plaatsgevonden. Naar mijn oordeel kan het echter niet de bedoeling zijn dat pas voor de rechter duidelijk wordt of de kostentoerekening en de maximale kostendekking juist zijn vastgesteld door de gemeente. Gemeenten zouden nog een slag moeten maken om op voorhand inzichtelijk te maken hoe de tarieven tot stand komen en welke beleidskeuzes daaraan ten grondslag liggen. Ik zal dit verzoek bespreken met de VNG, die deze uitdrukkelijke wens bij haar achterban kan neerleggen.

Artikel 2.9 lid 2 Wabo

U verzoekt om op basis van artikel 2.9 lid 2 Wabo regels te stellen aan de wijze waarop gemeenten de legeskosten dienen te berekenen, onderbouwen, toe te rekenen en transparant te maken. Echter gezien het grote belang van de gemeentelijke autonomie heb ik niet het voornemen om op deze punten daar gevolg aan te geven. Zoals gezegd, onderzoek ik of een wettelijke regeling nodig is om de mate van transparantie van de legestarieven te vergroten.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk